

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Analýza obsahu učiva studijního oboru
Propagační výtvarnictví - propagační grafika
s ohledem na profesní uplatnění v praxi

Vypracovala: MgA. Barbora Heřmanová
Vedoucí práce: Mgr. Luboš Krninský

České Budějovice 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Poděkování

Děkuji především vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Luboši Krninskému za trpělivé konzultace a pomoc při psaní této práce. Také děkuji všem respondentům za zaslání odpovědi na mé dotazníkové šetření a středním odborným školám, které byly ochotny poskytnout mi ke zpracování své školní vzdělávací programy.

Abstrakt

V teoretické části bakalářské práce se zabývám pojmem kurikulum, národním vzdělávacím systémem ČR a tvorbou školních vzdělávacích programů. Praktickým výstupem práce je komparace školních vzdělávacích programů vybraných středních škol a dotazníkové šetření na téma „Uplatnitelnost absolventů oboru Grafický design v praxi“.

Klíčová slova

kurikulum, národní vzdělávací program, grafický design, střední odborná škola, analýza, školní vzdělávací program, absolvent, zaměstnanost, trh práce

Abstract

The theoretical part of the thesis deals with the concept of curriculum, the national education system of the Czech Republic and the creation of education programs. The practical outcome of this thesis is the comparison of school curriculum selected secondary schools and a survey on the topic „Employability of graduates in the field of graphic design in practice“.

Key words

curriculum, national education program, graphic design, secondary school, analysis, school education program, graduate, employment, labour market

Obsah

Obsah.....	6
Úvod.....	7
1. Kurikulum	8
2. Vzdělávací systém ČR	12
2.1. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha	12
2.1.1. Bílá kniha - Střední odborné vzdělávání	12
2.2. Rámcový vzdělávací program	14
2.3. Školní vzdělávací program	15
2.3.1. Úvodní identifikační údaje:	16
2.3.2. Profil absolventa ŠVP:	16
2.3.3. Kompetence absolventa:	16
2.3.4. Charakteristika školního vzdělávacího programu	17
2.3.5. Učební plán	18
2.3.6. Přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP	18
2.3.7. Učební osnova a její tvorba	18
2.3.8. Personální a materiální zabezpečení vzdělávání	19
2.3.9. Spolupráce se sociálními partnery při realizaci ŠVP	19
3. Přejít absolventů do zaměstnání a terciárního studia	20
4. Studijní obor Grafický design	23
4.1. Možnosti studia oboru v rámci ČR	23
5. Praktická část.....	27
5.1. Metodika komparace ŠVP vybraných středních odborných škol.....	27
5.2. Komparace ŠVP	27
5.2.1. Škola A	27
5.2.2. Škola B	29
5.2.3. Škola C	31
5.2.4. Škola D.....	33
5.2.5. Škola E	35
5.3. Výsledky komparace	36
6. Výzkumná část	37
6.1.1. Metodika výzkumu.....	37
6.1.2. Dotazník „Uplatnitelnost absolventů oboru Grafický design v praxi.“	38
6.1.3. Výsledky výzkumu.....	40
6.2. Diskuze	49
Závěr.....	51
Seznam použité literatury:.....	52

Seznam obrázků:	53
Seznam tabulek:	53
Seznam grafů:	53

Úvod

Má bakalářská práce se bude zabývat analýzou studijního oboru Grafický design vyučovaného na středních odborných školách. Bude zkoumat jednotlivé aspekty studia a zabývat se možnostmi studia tohoto oboru v českém prostředí. Práce se bude skládat ze dvou částí, a to teoretické a praktické. Vycházím z vlastní zkušenosti s tímto oborem, protože jsem sama jeho absolventkou a obor mě zajímá sám o sobě. Navíc jsem během studia měla možnost získat dvojí zkušenost přestoupením z jedné střední školy na druhou v polovině studia. V době, kdy jsem studovala, zněl jeho název Propagační výtvarnictví – propagační grafika. Z této zkušenosti jsem vycházela při zadávání názvu bakalářské práce. Až po studiu odborné literatury při zpracovávání teoretické části práce jsem zjistila, že školy od tohoto názvu po zavedení Rámcových vzdělávacích programů v roce 2008 začaly ustupovat a již většinou obor nazývají Grafickým designem. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla zůstat u původního názvu práce, ale ve zbylé části práce obor již nazývat Grafickým designem. Nicméně nezajímá mě jen obor samotný, ale také možnosti, jakými se mohou absolventi tohoto oboru uplatnit při výběru zaměstnání.

V teoretické části se budu v obecné rovině zabývat pojmy jako je kurikulum, národní vzdělávací program, školní vzdělávací program, rámcový vzdělávací program a také obecnou charakteristikou jmenovaného oboru.

Praktická část bude obsahovat informace o tom, jaké jsou možnosti studia tohoto oboru v českém kontextu. Ráda bych vypracovala seznam škol, na kterých je možné tento obor studovat a zjistila jejich zastoupení v rámci jednotlivých regionů a také se zaměřila na to, co jednotlivé školy svým studentům nabízejí a zdali se od sebe možnosti studia na těchto školách navzájem liší. K tomuto účelu bude sloužit srovnání několika školních vzdělávacích programů. Byla bych ráda, aby tato práce mohla sloužit jako inspirace pro studenty, kteří by se rozhodli výše zmíněný obor v budoucnu studovat.

Dále se budu v praktické části zabývat problémem uplatnění absolventů tohoto oboru v praxi. K tomuto účelu bych ráda využila metodu dotazníkového šetření. Cílem tohoto výzkumu bude zjistit, kolik procent oslovených absolventů se po ukončení studia uplatní v této nebo podobné profesi. Také by mě zajímalo, kolik z nich po absolvování zamíří studovat vysokou školu a jaké v tomto případě volí obory. Ráda bych zjistila i další informace ohledně spokojenosti s uplynulým studiem nebo s případnými výhradami vůči němu.

1. Kurikulum

Po roce 1989, kdy proběhla v naší zemi transformace v politické sféře, se začala připravovat také změna školského systému, jenž v naší zemi do této doby fungoval. Tato inovace vycházela z tradic školství Československé republiky a měla možnost čerpat ze západní pedagogiky. V souvislosti s touto transformací se začaly v našem prostředí užívat nové pojmy, které se v zahraničních kruzích používaly již po mnoho let. Mezi ně patří i pojem kurikulum (Walterová 1994).

Pojem kurikulum je do jednotlivých národních jazyků překládáno z anglického slova *curriculum*, odvozeného z latinského *curre*, které můžeme přeložit jako běžet, průběh. Často se uvádí známé Curriculum vitae = běh života (Průcha 2005).

Průcha (2005) cituje hned několik definic pojmu kurikulum z dalších zdrojů:

- Z Evropského pedagogického tezauru: „*Jako seznam vyučovacích předmětů a jejich časové dotace pro pravidelné vyučování na daném typu vzdělávací instituce*“ (Evropský pedagogický tezaurus, 1993, s. 71).
- V britském pedagogickém slovníku Dictionary of Education (Lawton a Gordon 1993) se objevuje definice slova curriculum formulována takto: „*Kurikulum v užším vymezení znamená program výuky... Kurikulum v širším vymezení znamená veškeré učení, jež probíhá ve škole nebo v jiných institucích, a to jak plánované, tak neplánované učení... V posledních letech je kurikulum vymezováno jako výběr z kultury společnosti a kurikulum je tvořeno v procesu kulturní analýzy*“.
- V německé pedagogické encyklopedii Pädagogik (Roth 1991) se píše: „*Kurikula jsou učební plány, a sice takové, jež vznikají na základě vědeckých postupů, určující jasné časové úseky pro vyučování a jsou uzpůsobeny evaluační kontrole a případné inovaci*“.
- „*Kurikulum je obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení.*“ Takto definuje kurikulum Pedagogický slovník (Průcha a kol. 2005, s. 106).
- Ještě komplexnější definici přináší Skalková (2007, s. 69): „*Pojmem kurikulum se rozumí většinou celek učebního plánu a sled předmětů,*

specifické obsahy látky, souhrn zkušeností, které získávají žáci, vyučovací metody, prostředky a pomůcky, které odpovídají daným obsahům, adekvátní příprava učitelů.“

Glatthorn (1987) přináší funkční definici kurikula, která má význam pro pedagogickou teorii a praxi: Kurikulum jsou plány určené k řízení výuky ve školách, obvykle prezentované v permanentně obnovovaných dokumentech, které jsou vypracovány na několika úrovních obecnosti a implementace těchto plánů ve třídě. Tentýž autor dále rozlišuje tyto druhy kurikula:

1. **Doporučené kurikulum** - dokument, který řeší základní otázky kurikula.
2. **Předepsané kurikulum** - oficiální dokument, který je závazný pro určité typy škol nebo pro celý vzdělávací systém.
3. **Realizované kurikulum** - to, co učitel skutečně realizuje ve třídě.
4. **Podpůrné kurikulum** - učebnice, časové dotace, zaměstnanci školy, vzdělávání učitelů, vybavení školy, které podporuje realizaci předepsaného kurikula.
5. **Hodnocené kurikulum** - kurikulum převedené do podoby testů, zkoušek a dalších nástrojů měření.
6. **Osvojené kurikulum** - to, čemu se žáci skutečně naučí.

K podobnému členění se přiklání i Průcha (2005). V následující tabulce popisuje jednotlivé stupně kurikula spolu s jejich produkty takto:

	Formy	Produkty
(A) ↓	Koncepční forma (koncepce, vize, plány aj. toho, co má být ve školách obsahem vzdělávání)	dokumenty školské politiky, formulace národních priorit vzdělávání, koncepce různých zájmových skupin
(B) ↓	Projektová forma (konkrétně plánované projekty obsahu vzdělávání)	vzdělávací programy, učební plány a osnovy (škol, předmětů), standardy vzdělávání aj.
(C) ↓	Realizační forma (obsah vzdělávání prezentovaný subjektům edukace)	konkrétní akty prezentace učiva realizované učiteli či výukovými médii
(D) ↓	Rezultátová forma (obsah vzdělání percipovaný subjekty edukace)	vzdělávací výsledky („osvojené učivo“)
(E) ↓	Efektová forma (obsah vzdělávání fungující na straně subjektů edukace)	efekty obsahu vzdělávání v profesní kariéře lidí, jejich politických aj. postojích

Tabulka 1: Stupně kurikula (Průcha 2005)

Pro práci školy, ale i jednotlivých učitelů, mají z funkčního hlediska význam především formální, neformální a skryté kurikulum. Odpovídají na požadavky kladené na školu ze strany občanské a profesní připravenosti žáků, také od učitele vyžadují zamyšlení nad takovými aspekty, o kterých se v minulosti neuvažovalo. A to jak v pozitivně, tak i negativně (Kalhous 2009).

1. **Formální kurikulum** - jako komplexní projekt cílů, obsahu a organizace vzdělávání a realizace projektovaného kurikula ve vzdělávacím procesu (ve výuce) a způsoby kontroly a hodnocení výuky.
2. **Neformální kurikulum** - zahrnuje aktivity a zkušenosti vztahující se ke škole (mimotřídní a mimoškolní aktivity organizované školou) a k domácímu studiu, úkoly a přípravu žáků na výuku.
3. **Skryté kurikulum** - postihuje především obtížně postižitelné existenční charakteristiky školy jako jsou: klima školy, vztahy mezi učiteli, žáky a jejich rodiči, mezi učiteli navzájem, sociální strukturu ve škole a ve třídách, kontinuitu mezi učitelovým výkladem a materiálně didaktickými prostředky používaných učitelem ve výuce (Walterová 1994).

Podstatné otázky vztahující se k tvorbě kurikula shrnuje Walterová (1994) v následujícím přehledu:

KURIKULUM

	OTÁZKY	ZDROJE	KOMPONENTY
V Z D Ě L Á V A T	PROČ	vize, smysl, očekávání, potřeby, hodnoty, perspektivy společenské, skupinové a individuální,...	FUNKCE A CÍLE
	KOHO	zvláštnosti typologické, generační, věkové, sociální, etnické, sexuální,...	DEFINOVÁNÍ UČÍCÍCH SE
	CO	poznání (vědecké, umělecké), praktické zkušenosti z běžného života, z pracovních činností,...	OBSAH
	KDY	v kterém věku, v jaké posloupnosti, časovém rozsahu, v kterém ročníku,	

V Z D Ě L Á V A T		v jakých časových jednotkách	ČAS
	JAK	strategie učení, učební situace, způsoby interakce a komunikace, organizace života ve škole a ve třídě, mimotřídní činnosti	METODY A POSTUPY
	za jakých PODMÍNEK	legislativní rámec, financování, řízení, vybavení, klima, učební prostředí, podpůrné materiály	ORGANIZACE
	s jakými očekávanými EFEKTY	funkce a kritéria hodnocení, metody a nástroje hodnocení, způsoby sdělování výsledků hodnocení	KONTROLA A HODNOCENÍ

Tabulka 2: Otázky k tvorbě kurikula (Walterová 1994)

Walterová (1994) dále považuje za podstatné dva významy pojmu kurikulum:

1. vzdělávací program, projekt, plán: zahrnuje škálu od programu jednotlivého kurzu nebo vyučovacího předmětu až po komplexní program vzdělávací instituce, tj. plán všech aktivit ve škole.

2. průběh studia a jeho obsah: charakteristika vzdělávací dráhy a obsah zkušenosti, kterou žák získává v době studia.

Obecně by se dalo říct, že kurikulum:

- je program a život školy
- je plán obsahu vyučování
- je plán učení
- je veškerá zkušenost žáka získaná ve škole
- zahrnuje učivo, vztahy učitele a žáků a prostředí
- je plánovaná a řízená učební zkušenost (Walterová 1994).

2. Vzdělávací systém ČR

Kurikulární dokumenty v České republice jsou tvořeny na dvou úrovních, a to na státní a školní. Státní úroveň tvoří Národní program vzdělávání v České republice nazývaný též Bílá kniha a Rámcové vzdělávací programy (RVP). Do školní úrovně patří školní vzdělávací programy (ŠVP), podle kterých se uskutečňuje výuka na konkrétní škole. Jedná se o nový systém tvorby vzdělávacích programů, který je jedním z článků kurikulární reformy v ČR. Dalším je změna vlastního procesu výuky spolu s její modernizací, která si klade za cíl zlepšit kvalitu vzdělávání a připravenost žáků na život v 21. století (RVP 2008).

2.1. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice – Bílá kniha

Tento dokument byl vydán MŠMT v roce 2001. Stal se podkladem pro školský zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Je pojat jako *„systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu.“* (Petrovič a kol. 2001, s. 7).

2.1.1. Bílá kniha - Střední odborné vzdělávání

Cílem rozvoje středního odborného vzdělávání je možnost každého uchazeče vybrat si vzdělávací program, odpovídající jeho schopnostem, zájmům a také potřebám trhu práce. Tato nabídka by také měla umožnit žákovi změnit svou volbu v průběhu vzdělávání a pokračovat ve vzdělávání tam, kde skončil v případě, že školu z různých důvodů opustil nebo nedokončil. K tomu povede systém vzájemně prostupných a navazujících vzdělávacích programů s pružnou strukturou, které umožní žákům korigovat nebo upřesnit svou volbu v průběhu vzdělávání a umožní jim získat i dílčí certifikovaný výstup po absolvování části vzdělávacího programu tak, aby nikdo nemusel odcházet ze školy bez odborné kvalifikace. Tento vývoj bude postupně směřovat k modulovému a kreditnímu uspořádání vzdělávacích programů. Znamená to, že vzdělávací programy budou tvořeny samostatnými jednotkami - vzdělávacími moduly, chápanými jako prvky stavebnice, z nichž bude možno vytvářet různorodé sestavy. Tyto změny poskytnou individuální přizpůsobení cesty ke vzdělání, snadnější prostupnost v rámci celého sektoru odborného vzdělávání a jednodušší návaznost na další vzdělávání.

Významným problémem středoškolského vzdělávání je přechod absolventů ze školy do praxe. A to v případě, že nepokračují v terciárním nebo jiném vzdělávání. Je snaha poskytnout podporu těm, kteří z různých důvodů středoškolské vzdělání ani žádnou odbornou kvalifikaci pro uplatnění na trhu práce nezískali. Bílá kniha hovoří o problémech přechodu mladých lidí do praxe, která se projevuje především ve vysoké míře nezaměstnanosti absolventů. Proto zdůrazňuje potřebu realizovat celou řadu podpůrných opatření ve spolupráci se sociálními partnery, tj. především se zástupci zaměstnavatelů a zaměstnanců jak na centrální, tak zejména na regionální a místní úrovni. Jeden z důvodů obtížného přechodu absolventů do praxe je minimální možnost zaměstnavatelů ovlivňovat odborné vzdělávání, které velmi často, a to i v praktickém výcviku v učebních oborech, probíhá zcela ve školním prostředí odtržené od reálného pracovního prostředí podniků a firem. Velkým problémem je zjištění, že až 65 % absolventů učebních oborů vůbec nevstoupí v průběhu přípravy do pracovního prostředí a nemá tudíž o něm reálnou představu. Hovoří tedy o důležitosti získávání pracovních zkušeností v reálném prostředí podniků tak, aby celá jejich příprava odpovídala možnostem jejich budoucího uplatnění v praxi. Jako jednu z možností vidí zajištění účasti zástupců zaměstnavatelské sféry při závěrečných zkouškách absolventů učebních oborů. Jejich pozice členů zkušebních komisí může adekvátně ovlivňovat požadavky na absolventy a jejich hodnocení. Dále se hovoří o nezbytnosti praxe v podnikové sféře. Zprvu alespoň pro žáky učebních oborů, a to s trváním až několika měsíců. To, že se žáci budou moci takto seznámit s reálným pracovním prostředím, komunikací na pracovišti, etikou povolání a pracovními vztahy, jim pomůže získat první zkušenosti s osobní prezentací, kterou využijí při pozdějším hledání zaměstnání. Další nezbytnou součástí kurikula středních škol se má stát podpora profesního a kariérového poradenství. Dále úvod do světa práce a rozvoj informačního systému o požadavcích zaměstnavatelů na připravenost absolventů, o situaci na trhu práce apod. a kompenzační vzdělávací programy pro skupiny mladých lidí bez kvalifikace a mladistvých nezaměstnaných (Petrovič a kol. 2001).

Z výše uvedeného textu tedy vyplývají následující doporučení týkající se postupné proměny středního školství v ČR:

- *Zvyšovat podíl populace dosahující úplné střední vzdělání s maturitou až na 75 % populačního ročníku. Přitom zvyšovat podíl všeobecně vzdělávacích programů vč. široce profilovaných odborných vzdělávacích programů s transferovou funkcí do terciárního sektoru (např. lycea) až na 30 % a podporovat rozšíření nastavbového studia pro absolventy učebních oborů.*

- *Vytvořit a legislativně zakotvit státní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy založené na širokém poznatkovém základu a klíčových kompetencích a jejich rozpracování do školních vzdělávacích programů.*
- *Prohlubovat diferenciaci vzdělávacích programů gymnázia tak, aby nemělo pouze akademický, ale získalo široký všeobecně vzdělávací charakter a sloužilo různým vzdělávacím potřebám.*
- *Podporovat rozvoj větvených a stupňovitých vzdělávacích programů a zavést postupně modulový systém organizace vzdělávacích programů odborného vzdělávání, umožňující snadnější vertikální i horizontální prostupnost a návaznost na další vzdělávání.*
- *Vytvořit dvouúrovňovou společnou část maturitní zkoušky podle volby žáka. Součástí školní (profilové) části maturitní zkoušky může být též vypracování a obhajoba závěrečné maturitní práce. Podporovat optimalizaci sítě škol ve prospěch vytváření polyfunkčních škol, tj. škol nabízejících všeobecné i odborné vzdělávací programy, které poskytují různý stupeň vzdělání.*
- *Zavést ve spolupráci se sociálními partnery podpůrná opatření zlepšující přechod absolventů do praxe: Legislativně zajistit účast zástupců zaměstnavatelské sféry při závěrečných učňovských zkouškách. Podporovat a legislativně zakotvit alespoň několikaměsíční řízenou praxi pro každého žáka odborného vzdělávání v podnikové sféře. Podporovat rozvoj profesního a kariérového poradenství. Podporovat rozvoj informačního systému v oblasti vztahů vzdělávání a sféry práce. Podporovat rozvoj kompenzačních vzdělávacích programů pro mladé nezaměstnané.“ (Petrovič a kol. 2001, s. 54).*

2.2. Rámcový vzdělávací program

Podle Pedagogického slovníku rámcové vzdělávací programy vymezují cílová zaměření vzdělávání, a to jednak na daném stupni nebo pro daný obor vzdělávání a očekávané výstupy (Průcha a kol. 2009). Jsou novým systémem, který do vzdělávací soustavy zavádějí Národní program vzdělávání v ČR (Bílá kniha) a zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Jsou to závazné dokumenty pro všechny školy poskytující střední odborné vzdělávání. Tyto dokumenty jsou školy povinny respektovat a jejich obsah rozpracovat do svých školních vzdělávacích

programů. Pro každý obor existuje jeden RVP, i když se v některých oborech vzdělání mohou vzhledem k jejich charakteru objevit obdobné obsahové okruhy.

RVP pro střední odborné vzdělávání:

- usilují o vytvoření pluralitního vzdělávacího prostředí a podporu pedagogické samostatnosti škol. Nechávací na jednotlivých školách způsob realizace uvedených požadavků, protože vymezují pouze požadované výstupy, jako např. výsledky vzdělávání a nezbytné prostředky pro jejich dosažení,
- snaží se o lepší uplatnění absolventů středního odborného vzdělávání na trhu práce, o jejich připravenost k dalšímu vzdělávání, popřípadě o bezproblémovou rekvalifikaci a o to, aby byli schopni vést kvalitní osobní i občanský život,
- celkově se snaží o zvýšení kvality a účinnosti středního odborného vzdělávání (RVP 2008).

2.3. Školní vzdělávací program

Nejprve by bylo dobré objasnit, co to vlastně školní vzdělávací program je a jaká je jeho role na střední odborné škole. Podle Pedagogického slovníku školní vzdělávací program prezentuje podobu vzdělávání na konkrétní škole a určuje její profilaci (Průcha a kol. 2009). RVP popisuje ŠVP jako stěžejní pedagogický dokument školy. Na jeho základě škola realizuje vzdělávání v daném oboru vzdělání. Je povinnou součástí dokumentace školy. Tento dokument vydává ředitel školy a musí být přístupný veřejnosti. Ředitel je také odpovědný za jeho kvalitu a úroveň jeho realizace. ŠVP si tedy vytváří každá škola samostatně. Tento dokument tvoří školní úroveň vzdělávání a musí obsahovat několik důležitých částí:

- úvodní identifikační údaje,
- profil absolventa ŠVP,
- charakteristika školního vzdělávacího programu,
- učební plán,
- přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP ,
- učební osnovy nebo vzdělávací moduly, popř. i ukázkou žákovského projektu na podporu rozvoje klíčových kompetencí a realizace průřezových témat,
- popis materiálního a personálního zajištění výuky v daném ŠVP a oboru vzdělání,
- charakteristiku spolupráce se sociálními partnery při realizaci daného ŠVP (RVP 2008).

2.3.1. Úvodní identifikační údaje:

Název a adresa školy, zřizovatel, název školního vzdělávacího programu, kód a název oboru vzdělání, stupeň poskytovaného vzdělání, délka a forma vzdělávání, platnost ŠVP od (datum), podpis ředitele, razítko školy (Kašparová a kol. 2007).

2.3.2. Profil absolventa ŠVP:

Profil absolventa je stěžejní částí školního vzdělávacího programu. Poskytuje informace o odborných a osobnostních kvalitách absolventa a pracovních činnostech, pro které bude v průběhu studia připravován. Ty jsou důležité při výstupu žáka (pro budoucí zaměstnavatele, úřady práce), ale také při vstupu (pro žáky a jejich rodiče při volbě vzdělávacího programu). Profil absolventa obsahuje: základní identifikační údaje, popis uplatnění absolventa v praxi, výčet kompetencí absolventa, způsob ukončení vzdělávání a potvrzení dosaženého vzdělání, stupeň dosaženého vzdělání (Kašparová a kol. 2007).

2.3.3. Kompetence absolventa:

Pojem kompetence se uplatňuje v české i zahraniční pedagogice a kurikulárních dokumentech. Jeho snahou je vystihnout, že cílem vzdělávání není jen osvojení poznatků a dovedností, ale i vytváření způsobilostí potřebných pro život nebo výkon povolání. Vyjadřují dovednosti, postoje a hodnotové orientace, které jsou předpokladem pro výkon žáka – absolventa ve vymezené činnosti. RVP kompetence dělí na kompetence klíčové a odborné. Je ale důležité si uvědomit, že ve skutečnosti neexistují v oddělené podobě, ale prolínají se. Do profilu absolventa patří kompetence, které jsou stěžejní pro daný obor vzdělání a pro prosazení absolventa na trhu práce. Kompetence často požadují samotní zaměstnavatelé jako součást odborné kvalifikace (Kašparová a kol. 2007).

Klíčové kompetence – Jsou chápány jako soubor požadavků na vzdělání, zahrnující vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty. Tyto jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a jeho pracovní uplatnění. Jsou univerzálně použitelné v různých situacích. Mezi klíčové kompetence patří:

- **Kompetence k učení** – Absolventi by měli být schopni efektivně se učit, vyhodnocovat dosažené výsledky a pokrok a reálně si stanovovat potřeby a cíle svého dalšího vzdělávání.
- **Kompetence k řešení problémů** - Absolventi by měli být schopni samostatně řešit běžné pracovní i mimopracovní problémy.

- **Komunikativní kompetence** – Absolventi by měli být schopni vyjadřovat se v písemné i ústní formě v různých učebních, životních i pracovních situacích.
- **Personální a sociální kompetence** – Absolventi by měli být připraveni stanovovat si přiměřené cíle rozvoje, a to jak v oblasti zájmové, tak pracovní. Měli by pečovat o své zdraví, spolupracovat s ostatními a přispívat k utváření vhodných mezilidských vztahů.
- **Občanské kompetence a kulturní povědomí** – Vzdělávání by mělo směřovat k uznávání postojů a hodnot podstatných pro život v demokratické společnosti. K jednání v souladu s udržitelným rozvojem a k podpoře hodnot jak národní, tak i evropské a světové kultury.
- **Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám** - Vzdělávání by mělo směřovat k optimálnímu využití osobnostních a odborných předpokladů absolventa pro uplatnění ve světě práce. Konkrétně pro budování a rozvoj vlastní profesní kariéry spolu s potřebou celoživotního učení.
- **Matematické kompetence** – Vyjadřují potřebu absolventů funkčně využívat matematické dovednosti v různých životních situacích.
- **Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi** – Vyjadřují potřebu absolventů efektivně pracovat s informacemi a využívat adekvátní zdroje informací. Zahrnují znalosti práce s osobním počítačem a jeho základním aplikačním programovým vybavením a dalšími prostředky informační a komunikační technologie (RVP 2008).

Odborné kompetence – těmito kompetencemi je míněn pracovní profil absolventa. Vztahují se k výkonu jeho pracovních činností a k způsobilosti pro výkon povolání. Jsou odvíjeny od kvalifikačních požadavků pro výkony určitých povolání a stejně tak charakterizují způsobilost absolventa k dané pracovní činnosti (RVP 2008).

2.3.4. Charakteristika školního vzdělávacího programu

Informace obsažené v charakteristice vzdělávacího programu jsou vodítkem pro učitele, kteří budou podle konkrétního ŠVP učit. Ostatním zájemcům poskytne informace o pedagogickém pojetí programu, ale také o tom, jaké jsou základní podmínky vzdělávání a co škola nabízí. Charakteristika obsahuje:

- identifikační údaje (viz. Úvodní identifikační údaje).

- popis celkového pojetí vzdělávání v daném programu: objasňuje vztah ŠVP k RVP a k profilu absolventa.

2.3.5. Učební plán

Učební plán vychází z kurikulárních rámců a z rámcového rozvržení obsahu vzdělávání uvedeného v RVP, podle jejichž základů si škola stanoví vyučovací předměty a jejich časovou dotaci. Každá nabízená forma vzdělání má svůj učební plán. Lze jej upravovat na základě evaluace výsledků a zkušeností získaných z výuky.

Učební plán obsahuje tyto části:

- identifikační údaje (viz Úvodní identifikační údaje).
- tabulku: V tabulce je uveden výčet všech vyučovacích předmětů spolu s jejich hodinovou dotací a s rozvržením do ročníků. Dále pak celkové počty vyučovacích hodin za všechny ročníky, celkový počet hodin týdně v jednotlivých ročnících.

2.3.6. Přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP

Formou tabulky je zde vyjádřeno, jak jsou vzdělávací oblasti a obsahové okruhy RVP rozvrženy do jednotlivých vyučovacích předmětů a dalších vzdělávacích činností. Také se zde vyjadřuje, zda jsou dodrženy minimální počty vyučovacích hodin stanovené v příslušném RVP. Plní roli kontrolní funkce jak pro školní pracovní tým, tak pro externí kontroly (Kašparová a kol. 2007).

2.3.7. Učební osnova a její tvorba

Učební osnovou rozumíme pedagogický dokument, který vymezuje didaktickou koncepci vzdělávání jednotlivých vyučovacích předmětů a kurzů. Učební osnovy se zpracovávají pro všechny vyučovací předměty v učebním plánu včetně výcvikových kurzů. Měly by být zpracovány takovou formou, aby podle nich byli schopni učit všichni učitelé daného vyučovacího předmětu.

Učební osnova obsahuje tyto části:

- Záhloví: název školy a ŠVP. Dále název vyučovacího předmětu a jeho celková hodinová dotace, platnost učební osnovy.
- Preambuli učební osnovy, rozumí se tím pojetí vyučovacího předmětu.
- Obsahy vzdělávání jako rozpis učiva a výsledků vzdělávání (Kašparová a kol. 2007).

2.3.8. Personální a materiální zabezpečení vzdělávání

Zde se uvádí připravenost školy na výuku v daném oboru vzdělání a v připraveném vzdělávacím programu. Tato část je důležitá pro zřizovatele a školské orgány, zejména pokud škola chce nabízet nový obor nebo novou formu vzdělání. Tuto část je nutné pravidelně inovovat, protože v průběhu roku dochází ke změnám personálním a také ke změnám ve vybavení školy.

V personální části se uvádí informace o tom, jestli bude výuka vedena plně kvalifikovanými učiteli. Patří sem informace o odborných zkušenostech vyučujících (např. délka přímé pedagogické praxe apod.).

V materiální části škola uvede informace o tom, v jakých prostorách a s jakým vybavením bude realizována výuka v jednotlivých oblastech vzdělávání. Popis se vztahuje jak k teoretické, tak k praktické části vyučování. Zahrnuje i popis vybavení učebními pomůckami a dalšími didaktickými prostředky včetně učebnic a učebních textů (Kašparová a kol. 2007).

2.3.9. Spolupráce se sociálními partnery při realizaci ŠVP

Zde se uvádí výčet partnerů, se kterými bude škola spolupracovat při realizaci školního vzdělávacího programu. Konkrétně se může jednat například o zprostředkovávání moderních technologií, zajišťování učební a odborné praxe nebo odborného výcviku na reálných pracovištích. Ale může jít i o spolupráci při uskutečňování dalších školních aktivit jako jsou exkurze, poznávací akce, soutěže apod. Tato část bude opět nutno pravidelně aktualizovat (Kašparová a kol. 2007).

3. Přejchod absolventů do zaměstnání a terciárního studia

Jelikož se má výzkumná část bude týkat spokojenosti absolventů se studiem a jejich přechodem do zaměstnání nebo dalšího studia, vyhledala jsem několik výzkumů, které se touto oblastí zabývaly v celostátním měřítku.

Na připravenost absolventů škol po stránce získaných kompetencí, vzdělanosti a oborové struktury hledá otázky studie s názvem *Přejchod absolventů SOŠ do praxe a jejich uplatnění na trhu práce*. Tento projekt Národního ústavu odborného vzdělávání se dlouhodobě zaměřuje na problematiku zaměstnanosti absolventů středních odborných škol a učilišť a jednotlivé výzkumy na sebe navazují a probíhají v několika časových fázích (Trhlíková a kol. 2007).

Výzkumný vzorek v sobě sice nezahrnoval kmenovou kategorii oborů Umění a užité umění, pod které podle RVP spadá i Grafický design, přesto jsou pro mě uvedená data důležitá vzhledem k tomu, že obory byly vybrány tak, aby reprezentovaly co nejširší spektrum jednotlivých typů oborů, a to z různých hledisek. Prvním kritériem byla oborová náplň, tedy zastoupení oborů technického, ekonomického i humanitního charakteru. Dalším kritériem pro bylo postavení absolventů na trhu práce, kdy byly vybrány jak obory s relativně nízkou mírou nezaměstnanosti, tak obory, jejichž absolventi mají s uplatněním na trhu práce problémy. Respektováno bylo i početní zastoupení studentů tak, aby mohly být vybrány obory rovnoměrně ze všech krajů (Trhlíková a kol. 2004).

Objektem II. etapy šetření byli absolventi SOŠ v období tří let od maturitní zkoušky. Šetření navazuje na průzkum realizovaný v roce 2004, kdy byli v rámci I. etapy výzkumu dotázáni žáci vybraných SOŠ v období těsně před ukončením jejich studia. Tato II. etapa mapuje úspěšnost absolventů na trhu práce, spokojenost se získaným vzděláním i zájem pracovat ve vystudovaném oboru. Díky metodě uplatňující opakované dotazování se respondentů v průběhu několika let se dají z výzkumu vyčíst důležitá fakta (Trhlíková a kol. 2007).

Jedním z nejdůležitějších faktorů, které studenti hodnotili, byla spokojenost s úrovní dosaženého vzdělání, a to jak u absolventů, kteří nastoupili do zaměstnání, tak u těch, kteří pokračovali v dalším studiu. 90 % absolventů SOŠ hodnotilo úroveň svého vzdělání pozitivně. V oblastech jednotlivých kompetencí posuzují nejlépe úroveň teoretických odborných kompetencí (92 %), oproti tomu nejnižší podíl spokojenosti uvedli v oblasti jazykové vybavenosti (50 %), zde se však vyskytují výraznější rozdíly mezi vyučenými a absolventy SOŠ (Trhlíková a kol. 2007).

Další důležitou otázkou je, jak absolventi SOŠ posuzují ve zpětném pohledu svoji studijní volbu a to, do jaké míry odpovídá zvolená profesní dráha jejich zájmům, schopnostem a ambicím v pozdějším věku. Převážná většina absolventů SOŠ (89 %) by zvolila opět stejnou úroveň vzdělání, z toho přibližně 66 % by studovalo stejný obor na SOŠ a dalších 23 % by raději zvolilo na SOŠ jiný obor (Trhlíková a kol. 2007).

Dalším tématem šetření byla tzv. stabilita profesní volby, jinými slovy zjištění, zda absolventi mají zájem pracovat v zaměstnání odpovídajícím vystudovanému oboru, nebo se raději realizují v oboru jiném. Výsledky poukazují na fakt, že značná část absolventů odchází pracovat do zcela jiného oboru, než vystudovala a v následujících letech tato tendence pokračuje. Zatímco v závěru studia chtělo pracovat v oboru asi 62 % absolventů a v příbuzném oboru se chtělo uplatnit dalších 11 % z nich (celkově tedy 73 %), následující skutečnost byla odlišná. Po dokončení studia na SOŠ si našlo práci v oboru jen 36 % absolventů a v příbuzném oboru se uplatnilo dalších 25 %. Celkem se tedy přímo v oboru nebo alespoň v příbuzném uplatnilo 61 % z té skupiny absolventů SOŠ, kteří nepokračovali v terciárním vzdělávání a nastoupili do praxe. Zbývajících 39 % odešlo pracovat do zcela jiného oboru. V období následujících 3 let pak docházelo k dalšímu odlivu absolventů z vystudovaných oborů, tentokrát ale především do oborů příbuzných, takže podíl těch, kteří se uplatnili mimo obor, se už příliš neměnil (Trhlíková a kol. 2007).

Motivy pro odchod do jiné profese měly často spíše subjektivní charakter. Nejfrekventovanějším důvodem pro změnu povolání byl fakt, že se jim nepodařilo získat v oboru vhodné pracovní uplatnění. Tato skutečnost byla hlavním důvodem odchodu do jiného oboru asi pro 33 % absolventů a celkově sehrála určitou roli v odchodu asi 65 % absolventů. Významnější roli v odchodu do jiného oboru však tvořil komplex subjektivních důvodů pro celkem 67 % absolventů, dále také nezájem o práci v oboru (25 %), pracovní podmínky (14 %), nízké platové ohodnocení (13 %) a podobně (Trhlíková a kol. 2007).

Zpráva ukazuje, že vztah mezi získaným vzděláním a pracovním uplatněním je v současné době poměrně volný, a to jak u vyučených, tak i u maturantů na SOŠ. Nicméně fakt, že se velká část absolventů středních škol uplatní v jiném oboru, než vystudovala, je možné posuzovat také kladně. Jejich získané kompetence jim zřejmě umožňují přizpůsobit se požadavkům jiné profese a naučit se, co v ní potřebují. V tom lze shledat jistá pozitiva v tom smyslu, že dnešní dynamická společnost s rychlými technologickými změnami k takovým změnám směřuje. Změna profese se stává běžnou součástí pracovní dráhy, stejně jako celoživotní vzdělání. Na druhé straně je jistě škoda, že řada středoškoláků odchází do jiného oboru po skončení studia a ve své profesi nikdy pracovat nezačne (Trhlíková a kol. 2007).

Na otázku odborné praxe na středních odborných školách hledala odpovědi jiná studie. Podle výsledků šetření studie *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciárním sektoru* 19 % zaměstnavatelů terciárního sektoru nečiní rozdíl u přijímání nového zaměstnance mezi absolventem a pracovníkem s praxí a dalších 54 % jenom v některých případech. Dalo by se tedy říci, že pro více než polovinu zaměstnavatelů při přijímání nového zaměstnance není zásadně důležité, jedná-li se o uchazeče s praxí nebo o absolventa. Při výběru nového zaměstnance rozhodují nejrůznější faktory a okolnosti. Významná část zaměstnavatelů činí při výběru nových zaměstnanců alespoň v některých případech rozdíl mezi absolventy a pracovníky s pracovními zkušenostmi. Při výběru pracovníků s pracovními zkušenostmi rozhoduje především charakter předchozí praxe a profesní zkušenosti, pracovní nasazení a celkový zájem o práci. V případě absolventů rozhoduje zájem o práci a chuť pracovat, ochota se dále vzdělávat a celkové pracovní nasazení. Uvedená zjištění tedy naznačují, že ani chybějící praxe nemusí znamenat nižší pravděpodobnost získání pracovního místa. Absolventi v konkurenci se zájemci s praxí mohou zaměstnavatele přesvědčit svým zájmem o práci a další vzdělávání, projevením dostatečné chuti pracovat a měkkými dovednostmi, jako jsou flexibilita, důslednost, schopnost týmové práce nebo komunikativnost (Doležalová 2014).

4. Studijní obor Grafický design

Obor Grafický design, vyučovaný pod zkratkou 82-41-M/05 uvedenou v rámcových vzdělávacích programech, lze mnohdy najít i pod jinými názvy. Dalo by se říct, že novinkou posledních let je fakt, že některé školy rozšiřují zaměření oboru Grafický design, a to většinou o interiérovou tvorbu. V nabídkách škol se tedy objevují názvy oborů jako Počítačová grafika a ilustrace, Interiérový a grafický design, Produktový a grafický design, Grafika v reklamní praxi, Grafika médií a tisku, Propagační výtvarnictví, Grafický design. Všechny pod zkratkou rámcového vzdělávacího programu Grafický design.

V RVP se nacházejí i obory podobného zaměření:

- 82-41-M/007 Propagační výtvarnictví - propagační grafika,
- 82-41-M/009 Propagační výtvarnictví – aranžování,
- 82-41-M/010 Propagační výtvarnictví - vědecká kresba a ilustrace,
- 82-41-M/032 Grafika v reklamní praxi,
- 82-41-M/035 Propagační výtvarnictví - grafická úprava tiskovin,

Ve své práci se však budu věnovat pouze Grafickému designu 82-41-M/05.

O uplatnění absolventů oboru hovoří RVP pro Grafický design následovně: *Absolvent oboru Grafický design je připraven uplatnit se v různých oblastech širokého spektra činností v rámci propagace a reklamy i knižní kultury. Konkrétní oblast jeho uplatnění vyplývá ze zaměření odborné přípravy ve školním vzdělávacím programu. Může se jednat např. o užitou grafiku, práce související s předtiskovou přípravou, webdesign, vědeckou kresbu a ilustraci, aranžérskou tvorbu, výstavnictví, různé redakční práce apod. Příslušné činnosti může absolvent vykonávat buď samostatně, nebo v grafických studiích, reklamních agenturách, architektonických ateliérech, nakladatelstvích, redakcích novin a časopisů, PR odděleních firem a institucí, televizních a filmových studiích a v polygrafických firmách apod.* (RVP 2008, s. 12).

4.1. Možnosti studia oboru v rámci ČR.

Můj zájem o tento obor se vztahuje i na možnosti studia tohoto oboru v českém prostředí. Tato otázka mě zajímala i v době mého vlastního studia. Mám zkušenost se studiem na dvou školách v rámci jednoho regionu a z této zkušenosti jistou představu o rozdílnosti úrovní jednotlivých škol. Škola, na které jsem studovala první a druhý ročník byla soukromá, druhá, na které jsem studium dokončila, státní. Rozdíl mezi těmito školami byl poměrně

výrazný. Na toto téma by se dal udělat samostatný výzkum, protože by bylo velmi zajímavé zjistit, jestli se státní a soukromé školy od sebe jednotlivě opravdu takto liší anebo se tyto rozdíly potírají v porovnání většího počtu vzdělávacích institucí.

Vypracovala jsem seznam středních uměleckých škol v České republice, které nabízejí ke studiu obor Grafický design. Největší podíl má Praha. Ve velkém zastoupení zde fungují i školy soukromé. Z celkových jedenácti škol je jich soukromých šest. Po hlavním městě dominuje s počtem nabízených míst ke studiu Moravskoslezský, poté Jihomoravský kraj. Ve zbylých krajích jsou místa ke studiu zastoupena v rozmezí od jednoho do tří. Nejméně je jich v kraji Karlovarském, Zlínském a v kraji Vysočina.

Seznam škol nabízející studium Grafický design 82-41-M/05 v rámci ČR
Bechyně - Střední uměleckoprůmyslová škola, Písecká 203
Brno - Střední škola umění a designu a Vyšší odborná škola Brno
Břeclav - Soukromá střední průmyslová škola
Český Krumlov - Střední uměleckoprůmyslová škola Sv. Anežky, Tavírna 109
Frýdek - Místek, Střední uměleckoprůmyslová škola, s.r.o.
Horažďovice - Střední škola
Hradec Králové - Střední škola vizuální tvorby, s.r.o.
Jablonec nad Nisou - Střední uměleckoprůmyslová škola a Vyšší odborná škola
Jihlava - Střední umělecká škola grafická, s.r.o.
Karlovy Vary - Střední průmyslová škola keramická a sklářská
Kladno - 1. kladenská soukromá střední škola a základní škola (1.KŠPA), s.r.o.
Liberec - Střední umělecká škola v Liberci s.r.o.
Litoměřice - Střední škola a Mateřská škola o.p.s., Litoměřice
Litvínov - Střední odborná škola, příspěvková organizace
Lysá nad Labem - Střední škola oděvního a grafického designu
Olomouc - Střední škola obchodu, gastronomie a designu PRAKTIK s.r.o.
Opava - Střední škola průmyslová a umělecká, příspěvková organizace
Ostrava - AVE ART Ostrava, soukromá Střední umělecká škola a Základní umělecká škola, s.r.o.
Ostrava - Střední škola uměleckých řemesel, s.r.o.
Ostrava - Střední umělecká škola
Pardubice - Střední odborná škola cestovního ruchu
Plzeň - Střední odborná škola obchodu, užitého umění a designu

Plzeň - Střední uměleckoprůmyslová a Základní umělecká škola Zámeček, s.r.o.
Praha - G.A.P. Education, střední škola s.r.o.
Praha - Michael - Střední škola a Vyšší odborná škola reklamní a umělecké tvorby, s.r.o.
Praha - Soukromá střední a základní škola (1. KŠPA,) s.r.o.
Praha - Soukromá střední odborná škola umění a managementu, s.r.o.
Praha - Soukromá střední umělecká škola designu, s.r.o.
Praha - Střední škola managementu a služeb a Základní škola, s.r.o.
Praha - Střední škola mediální grafiky a tisku
Praha - Střední škola Náhorní
Praha - Střední umělecká škola a Vyšší umělecká škola Václava Hollara
Praha - Vyšší odborná škola grafická a Střední průmyslová škola grafická
Praha - Vyšší odborná škola uměleckoprůmyslová a Střední uměleckoprůmyslová škola
Prostějov - ART ECON Střední škola, s.r.o.
Strážnice - Střední škola Strážnice
Šumperk - Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola
Teplice - Střední škola obchodu a služeb
Uherské Hradiště - Střední uměleckoprůmyslová škola
Ústí nad Orlicí - Střední škola uměleckoprůmyslová Ústí nad Orlicí
Varnsdorf - Vyšší odborná škola a Střední škola, Varnsdorf, příspěvková organizace
Velké Poříčí - Střední škola propagační tvorby a polygrafie

Tabulka 3: Seznam škol nabízející studium Grafický design v ČR. Zdroj: autor

Zastoupení středních uměleckých škol nabízející studium Grafický design 82-41-M/05 v rámci jednotlivých krajů ČR:	
Název kraje	Počet škol
Hlavní město Praha	11
Středočeský kraj	2
Jihočeský kraj	2
Karlovarský kraj	1
Plzeňský kraj	2
Ústecký kraj	2
Liberecký kraj	2

Královéhradecký kraj	2
Pardubický kraj	2
Olomoucký kraj	3
Moravskoslezský kraj	5
Jihomoravský kraj	4
Zlínský kraj	1
Kraj Vysočina	1

Tabulka 4: Zastoupení škol v rámci krajů. Zdroj: autor

Obrázek 1: Mapa rozložení SOŠ v ČR nabízejících studium grafického designu. Zdroj: autor

5. Praktická část

5.1. Metodika komparace ŠVP vybraných středních odborných škol

V následující části budu porovnávat ŠVP oboru Grafický design několika vybraných středních odborných škol k vytvoření představy o tom, co která škola studentům nabízí a jestli mezi nimi existují odlišnosti vybraného obsahu učiva. Hlavním kritériem srovnání bude obsahová shodnost nebo podobnost v případě obsahu učiva a časové dotace k jednotlivým předmětům. Budu vycházet pouze z veřejně dostupných informací, které obsahují jednotlivé školní vzdělávací programy.

Při výběru škol jsem se snažila postupovat tak, aby vzniklý soubor mapoval rozdílné regiony a výběr tak nebyl podmíněn striktně jednomu kraji. Výběr má za úkol pouze sdělit přehled o výuce oboru v českém prostředí. Nejedná se o komparaci jednotlivých škol mezi sebou. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla porovnávat školy anonymně.

5.2. Komparace ŠVP

5.2.1. Škola A

Profil absolventa

Absolvent školního vzdělávacího programu Grafický design je připraven uplatnit se v různých oblastech širokého spektra činností v rámci propagace a reklamy i knižní kultury. Na základě získané odborné profilace se může uplatnit zejména jako designér v grafických studiích, výtvarný redaktor v redakcích časopisů a v nakladatelstvích, designér ve firmách zabývajících se návrhy a realizacemi výstavních expozic, designér výrobků apod. V neposlední řadě se může uplatnit i v oblasti samostatné výtvarné činnosti.

Vyučovací předměty	Počet týdenních vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících				
	1.	2.	3.	4.	Celkem
<i>Povinné vyučovací předměty</i>					
Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
Anglický jazyk	4	4	4	4	16
Německý jazyk	2	2	2	2	8
Občanská nauka	1	1	2	2	6
Fyzika	2	0	0	0	2
Chemie	0	2	0	0	2

Základy ekologie	0	1	0	0	1
Ekonomie	0	1	0	1	2
Matematika	2	2	0	0	4
Počítačová grafika	2	2	2	2	8
Dějiny výtvarné kultury	3	3	3	3	12
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
Plastická anatomie	1	0	0	0	1
Výtvarná příprava	5	6	0	0	11
Grafický design	0	0	5	5	10
Figurální kreslení	3	3	3	3	12
Modelování	3	3	3	0	9
Informatika	2	0	0	0	2
Základy fotografie	0	0	2	2	4
Tvarování propagačních materiálů	0	0	2	2	4
Sítotisk	0	0	0	3	3
Hlubitisk	0	0	2	2	4
Litografie	0	0	2	2	4
Typografie	0	2	0	0	2
Písmo	2	0	2	2	6
Součet týdenních vyučovacích hodin	37	37	39	40	153

Tabulka 5: Škola A - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících

Škola A nabízí širokou škálu odborných předmětů v té podobě, kdy je neslučuje do několika předmětových celků, ale věnuje každému odvětví svůj vlastní předmět. Mám na mysli například předměty Hlubitisk, Sítotisk a Litografie, které by mohl dohromady zahrnovat předmět s názvem jako Grafické techniky, Základy grafických technik apod.

Dále mě zaujaly dva podobné předměty Typografie a Písmo, kdy na zbylých srovnávaných školách se objevuje pouze předmět Písmo. Ostatní školy zřejmě práci s písmem v počítačové grafice zahrnují do předmětů jako je Grafický design a Počítačová grafika. Nicméně vytvoření samostatného předmětu Typografie zřejmě může nabídnout žákům hlubší vědomosti o této problematice, což shledávám jako velmi přínosné zvláště pro pozdější pracovní uplatnění v oboru grafický design.

Písmo

Předmět Písmo seznamuje žáky s historií písma, základní konstrukcí písma a s jeho používáním ve všech oborech grafického designu. Jedná se o povinný předmět, který se vyučuje v prvním, třetím a čtvrtém ročníku s dotací dvou hodin týdně. Pojetí výuky spočívá v konkrétních činnostech žáků, kde si formou praktické aplikace a tvůrčího přístupu ověřují teoretické poznatky. Prakticky se hodnotí rozsah teoretických znalostí a praktické dovednosti

jak v mechanickém psaní liter, tak v ovládnání písma na počítači a v samostatném zpracování úkolu.

Typografie

Typografie se vyučuje ve druhém ročníku s dvouhodinovou dotací. Obecným cílem typografie je seznámit žáky s typografickými zásadami a principy, naučit žáky používat program určený k sazbě Adobe InDesign tak, aby uměli správně vybrat a používat typ písma v sázecím programu. V hodinách je věnován prostor osvojení znalostí a dovedností při tvorbě nejrůznějších typů dokumentů, počítačové typografii a grafice, kompozici a estetice dokumentů, práci s barvou. Žák bude seznámen se sazbou a typografickou prací.

Modelování

V poslední řadě jsem se ještě zaměřila na předmět modelování, který nabízejí škola A a škola C. Učební plán pro tento předmět je u těchto škol víceméně shodný.

Jde především o rozvíjení prostorového a plastického vnímání, prohlubování anatomických vědomostí a seznámení žáků jak s klasickými materiály, tak s novými médii. Výuka rozvíjí jak prostorové, tak zároveň i abstraktní myšlení žáků. Vedle vlastní sochařsko-modelérské oblasti se zde žáci seznamují s úkoly fantazijního i invenčního charakteru. Vzdělávají se tedy jak po stránce studijně řemeslné, tak po stránce kreativní.

5.2.2. Škola B

Profil absolventa

Absolvent ŠVP Grafický design je vybaven výtvarnými i praktickými dovednostmi pro uplatnění v praxi. Je připraven uplatnit se v oblasti mediální komunikace, vizuální prezentace, webdesignu až po přípravu periodik a široké škály tiskovin. Absolvent se uplatňuje v již existujících provozech v oblasti grafického designu a reklamních služeb či jako osoba samostatně výdělečně činná. Absolvent se zapojuje do sériových zakázek či dokáže samostatně řešit individuální zakázky klientů, ať už jako součást stálého pracovního kolektivu či jako samostatná osoba.

Vyučovací předměty	Počet týdenních vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících				
	1.	2.	3.	4.	Celkem
<i>Povinné vyučovací předměty</i>					
ZÁKLADNÍ PŘEDMĚTY					
Český jazyk a literatura	3	3	3	3	12
Anglický jazyk	3	3	3	4	16
Německý jazyk	3	3	3	4	8
Občanský základ	0	1	2	1	4
Fyzika	2	0	0	0	2
Chemie	2	0	0	0	2
Ekologie	0	1	0	0	1
Ekonomika	0	1	2	3	6
Inf. a kom. technologie	2	2	0	0	4
Matematika	2	2	0	4	8
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
ODBORNÉ PŘEDMĚTY					
Dějiny výtvarné kultury	2	3	3	3	11
Písmo	2	2	2	2	8
Výtvarná příprava	6	7	0	9	13
Základy fotografie	0	2	0	0	2
Počítačová grafika	0	0	2	2	4
Technické kreslení	2	0	0	0	2
Technologie	2	2	2	2	8
Navrhování	0	0	7	8	15
Praktická cvičení	4	5	5	5	19
Figurální kreslení	2	2	3	3	10
Dějiny moderního umění	0	0	2	0	2
VOLITELNÉ PŘEDMĚTY					
Figurální kreslení	0	0	0	2	2
Matematika	0	0	0	2	2
Animace	0	0	0	2	2
Součet týdenních vyučovacích hodin	36	37	37	39	149

Tabulka 6: Škola B - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících

Školní vzdělávací program školy B se od jiných liší v pojetí učiva historie a dějin umění. Na rozdíl od ostatních vybraných škol nabízí navíc k Dějinám výtvarné kultury předmět s názvem Dějiny moderního umění, který rozšiřuje učivo o důležité okruhy, které se v předmětu Dějiny výtvarné kultury často nestihnou objevit. Ty bývají typické právě pro umělecké tendence druhé poloviny dvacátého století a začátek 21. století. Časová dotace jsou dvě hodiny týdně ve třetím ročníku studia.

Dějiny moderního umění

Obsahem předmětu Dějiny moderního umění je poznání doby, výtvarných směrů a kultury s důrazem na významné osobnosti výtvarného umění od druhé poloviny 20. století po současnost. Student získá přehled o uměleckých směrech, tendencích, hnutích a hlavních představitelích světového umění druhé poloviny 20. století s důrazem na širší kulturně společenský kontext a bude se orientovat v nepřehledné situaci současného umění.

5.2.3. Škola C

Profil absolventa

Absolventi studijního oboru Grafický design se mohou uplatnit v širokém spektru činností v oblasti propagace a reklamy i knižní kultury. Může se jednat např. o užitou grafiku, práce související s předtiskovou přípravou, webdesign, vědeckou kresbu a ilustraci, různé redakční práce apod. Příslušné činnosti může absolvent vykonávat buď samostatně nebo v grafických studiích, reklamních agenturách, architektonických ateliérech, nakladatelstvích, redakcích novin a časopisů, PR odděleních firem a institucí, televizních a filmových studiích, v polygrafických firmách apod.

Vyučovací předměty	Počet týdenních vyučovacích předmětů				
	v jednotlivých ročnících				
Základní předměty povinné	1.	2.	3.	4.	Celkem
Český jazyk	1	1	1	1	4
Cizí jazyk	3	3	3	3	12
Občanská nauka	0	1	1	2	4
Dějiny a literatura	2	2	2	2	8
Matematika	2	2	0	0	4
Fyzika	2	0	0	0	2
Chemie	2	0	0	0	2
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
Odborné předměty povinné					
Dějiny výtvarné kultury	2	3	3	3	11
Výtvarná příprava	3	5	0	0	8
Technické kreslení	2	0	0	0	2
Figurální kreslení	0	0	3	3	6
Písmo	2	2	2	0	6
Informační technologie	2	2	0	0	4
Počítačová grafika	0	0	2	2	4
Ekonomika	0	9	2	1	3
Technologie	2	2	2	2	8
Navrhování	0	0	6	10	16

Praktická cvičení	6	8	7	6	27
Modelování	2	2	0	0	4
Základy fotografování	2	2	0	0	4
Psychologie propagace	0	0	1	0	1
Celkem	37	37	37	37	148
Nepovinné volitelné předměty	9	14	14	14	51
Celkem	46	51	51	51	199
Nepovinné volitelné předměty a zájmové útvary	1.	2.	3.	4.	
Anglická konverzace (PET/FCE)	1	1	1	1	4
Fotokroužek	0	3	3	3	9
Seminář informační technologie	0	0	2	2	4
Seminář počítačová grafika	0	2	0	0	2
Seminář z angličtiny	1	1	1	1	4
Seminář z matematiky	0	0	0	2	2
Seminář z němčiny	1	1	1	1	4
Sportovní hry – basketbal, volejbal	2	2	2	2	8
Sportovní hry – netradiční sporty	2	2	2	2	8
Základy druhého cizího jazyka (německý, anglický nebo ruský jazyk)	2	2	2	0	6
Celkem	9	14	14	14	51

Tabulka 7: Škola C - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících

Škola C, na rozdíl od ostatních porovnávaných škol, nabízí výuku předmětu Psychologie propagace, a to v časové dotaci jedné hodiny týdně ve třetím ročníku studia.

Psychologie propagace

Předmět Psychologie propagace, jako nedílná součást marketingu, nabízí studentům vědomosti a dovednosti potřebné k pochopení psychologických aspektů obchodního jednání a prodeje, které je možno použít ke zvýšení efektivnosti a účinnosti prodeje. Seznamuje studenty se základními poznatky v oblasti marketingové komunikace.

Vzdělávání směřuje k tomu, aby žáci chápali význam marketingové komunikace, pochopili základní principy působení reklamy a propagace, získali přehled o dění a trendech v dnešním marketingu a uvědomovali si vliv prostředků masové komunikace na utváření kultury.

Nepovinné volitelné předměty

V učebním plánu se dále objevuje také široká nabídka nepovinných předmětů, kterou žák může absolvovat v jednotlivých ročnících. Během čtyř let studia škola žákům nabízí celkem 51 hodin nepovinných volitelných předmětů. S touto nabídkou značně převyšuje zbylé

čtyři školy. Jedná se především o semináře z cizích jazyků, počítačové grafiky nebo informační technologie, ale také o předměty se sportovním zaměřením. Zvláště semináře z anglického jazyka mohou být pro studenty do budoucna přínosné při hledání zaměstnání. Přípravenost absolventů středních škol komunikovat v cizím jazyce je podle výzkumů tradičně nízká. V této oblasti se jen 63,1 % maturantů domnívá, že jejich znalosti odpovídají požadavku trhu práce (Trhlíková 2015).

5.2.4. Škola D

Profil absolventa

Absolvent školního vzdělávacího programu Grafický design je připraven uplatnit se v různých oblastech širokého spektra činností v rámci propagace a reklamy i knižní kultury. Na základě získané odborné profilace se může uplatnit zejména jako designér v grafických studiích, výtvarný redaktor v redakcích časopisů a v nakladatelstvích, designér ve firmách zabývajících se návrhy a realizacemi výstavních expozic, designér výrobků apod. V neposlední řadě se může uplatnit i v oblasti samostatné výtvarné činnosti.

Vyučovací předměty	Počet týdenních vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících				
	1.	2.	3.	4.	Celkem
Základní předměty povinné					
Český jazyk	2	3	2	3	10
1. cizí jazyk	4	4	4	4	16
2. cizí jazyk	3	3	3	3	12
Dějepis	1	1	0	0	2
Občanská nauka	0	0	1	1	2
Fyzika	1	0	0	0	1
Chemie	1	0	0	0	1
Biologie	0	1	0	0	1
Ekologie	0	1	0	0	1
Matematika	3	3	3	3	12
Literatura	2	1	2	1	6
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
Výpočetní technika	1	1	1	1	4
Ekonomika	0	0	1	2	3
Výtvarná příprava	2	2	2	0	6
Technologie	2	2	0	0	4
Navrhování	3	4	4	4	15
Dějiny výtvarné kultury	1	1	1	1	4
Přípravné kreslení	2	2	2	0	6
Technické kreslení	1	1	0	0	2
Počítačová grafika	0	0	3	5	8

Praktická cvičení	3	4	4	4	15
Písmo	1	1	1	1	4
Digitální fotografie	0	0	2	3	5
Celkem v ročníku	38	40	41	41	160
Nepovinné předměty					
Další cizí jazyk	3	3	3	3	12
Politika zaměstnanosti	0	0	1	1	2
Kultura ve veřejné správě	0	0	2	2	4
Česká republika a evropské dimenze	0	1	1	1	3

Tabulka 8: Škola D - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících

ŠVP školy D se výrazně neliší od zbylých porovnávaných programů. Předměty jsou podobné jak svými názvy, tak i obsahy. Výrazný rozdíl jsem ale shledala v nabídce nepovinných předmětů. V této kategorii mě zaujaly všechny nabízené předměty, a to Politika zaměstnanosti, Kultura ve veřejné správě a Česká republika a evropské dimenze. Nic podobného zbylé porovnávané školy nenabízejí, ačkoliv nabízené učivo se pro žáky jeví jako velice přínosné po absolvování SŠ, nebudou-li pokračovat v terciárním studiu, ale nastoupí do zaměstnání například v oboru kultury.

Politika zaměstnanosti

Předmět žáky seznamuje s principy politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu. Vede je k pochopení vazeb mezi ekonomickými a sociálními mechanismy, které funkce politiky zaměstnanosti a politiky pracovního trhu ovlivňují.

Kultura ve veřejné správě

Učivo rozšiřuje a prohlubuje znalosti ze všeobecného vzdělávání, především z oblasti jazykové a společenskovední. Žáci jsou připravováni na komunikaci s veřejností rozvojem dovednosti sociální a řečové komunikace a jsou vedeni k bezpředsudkovému přístupu k lidem.

Česká republika a evropské dimenze

Cílem předmětu je osvojit si souhrn geografických a mezioborových kompetencí, které jsou potřebné pro odborníka veřejnoprávní sféry. Okruh obsahuje učivo o geopolitických změnách ve světě, o Evropě a evropanství a o České republice. Má tedy nejen funkci odborně průpravnou, ale dokonce prohlubuje i občanské vědomí žáků.

5.2.5. Škola E

Profil absolventa

Žák během studia zvládá kresbu, písmo, patřičné počítačové programy a grafické techniky. V tomto vzdělávacím programu se věnuje více času fotografii a jejímu zpracování. Student si osvojí práci s kompozicí, barvou i písmem. Navrhuje loga, letáky, plakáty, reklamní objekty, design webových stránek, osvojí si základy animace a její zpracování na počítači. Student se seznámí s grafickými aplikacemi Corel a Adobe (Photoshop, Illustrator, InDesign, Flash). Důležitou součástí je výuka dějin výtvarné kultury, která s ostatními humanitními předměty poskytuje základní kulturně-historický přehled potřebný pro profesionální práci.

Pracovní uplatnění absolventa: Absolvent ŠVP Grafický design je připraven uplatnit se v různých oblastech širokého spektra činností v rámci propagace a reklamy i knižní kultury. Příslušné činnosti může absolvent vykonávat buď samostatně nebo v grafických studiích, reklamních agenturách, architektonických ateliérech, nakladatelstvích, redakcích novin a časopisů, PR odděleních firem a institucí, televizních a filmových studií a v polygrafických firmách apod.

Vyučovací předměty	Počet týdenních vyučovacích předmětů v jednotlivých ročnících				
	1.	2.	3.	4.	Celkem
Základní předměty povinné	1.	2.	3.	4.	Celkem
Český jazyk	1	1	1	2	5
Cizí jazyk	3	3	3	3	12
Základy společenských věd	1	1	1	1	4
Dějepis	2	0	0	0	2
Fyzika	2	0	0	0	2
Chemie	1	0	0	0	1
Biologie a ekologie	1	0	0	0	1
Matematika	2	2	0	0	4
Literatura a umění	1	1	2	2	6
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
Informační a komunikační tech.	2	2	2	0	6
Ekonomika	0	0	1	2	2
Výtvarná příprava	5	5	0	0	10
Figurální kresba	0	0	4	4	8
Dějiny výtvarného umění	3	3	4	4	14
Technologie	1	2	3	4	10
Technické kreslení	1	1	2	3	7
Počítačová grafika	2	4	3	4	14

Navrhování	2	4	5	5	10
Práce s fotografií	0	1	1	2	4
Písmo	1	1	1	0	3
Praxe	4	4	4	0	12
Odborná praxe	0	2 týdny	2 týdny	0	4 týdny
Celkem za týden	37	37	37	37	148

Tabulka 9: Škola E - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících

Odborná praxe

Odbornou praxi do svého učebního plánu zahrnuje pouze škola E. Přitom právě chybějící možnost praxe zmiňovali v dotazníku respondenti jako jeden z největších nedostatků jejich studia, díky kterému neměli příležitost vyzkoušet si pracovní prostředí, ve kterém by se mohli v budoucnu profesně uplatnit. Škola E poskytuje dvoutýdenní odbornou praxi ve druhém a třetím ročníku studia.

5.3. Výsledky komparace

Po prostudování dokumentů jsem došla k závěru, že porovnávané školní vzdělávací programy pro obor Grafický design se svým obsahem navzájem příliš neliší. Dalo by se říct, že svým studentům nabízejí stejné nebo podobné předměty s podobnou časovou dotací. Větší rozdíly jsem shledala pouze v nabídce nepovinně volitelných předmětů a v tom, jestli škola studentům zajišťuje odbornou praxi či nikoliv.

6. Výzkumná část

Tato kapitola se bude zabývat výzkumným šetřením. Cílem šetření bylo zjistit, kolik procent dotázaných absolventů se po ukončení studia uplatnilo ve své profesi a kolik jich našlo uplatnění v profesích podobných anebo zcela odlišných. Dále jsem zjišťovala, kolik procent dotázaných dále pokračuje ve studiu na vysoké škole a má o svůj obor živý zájem. Do dotazníku byly také zařazeny otázky, které se týkaly spokojenosti s výukou tohoto oboru na studovaných středních školách, s odborností vyučujících a technickým zázemím škol a také s uplatněním získaných vědomostí a dovedností v praxi.

6.1.1. Metodika výzkumu

Jako výzkumnou metodu jsem použila krátký dotazník. Při tvorbě otázek jsem postupovala od témat, jako je spokojenost se studiem a s vyučujícími až k otázkám týkajícím se období po absolvování studia.

Nejprve jsem provedla prvotní test. Přečetla jsem připravené otázky své rodině, abych si ověřila jejich srozumitelnost a to, jestli na sebe logicky navazují. Po ověření srozumitelnosti všech otázek a provedení několika drobných úprav jsem vytvořila konečnou verzi dotazníku obsahující deset otázek. Tuto verzi jsem pak pro jistotu opět rozeslala svým známým, abych si ověřila návratnost odpovědí a to, jakým způsobem se mi vyplněné dotazníky budou vracet.

První dvě otázky se týkaly věku a pohlaví respondentů. Na další tři dotazníkové otázky, které se týkaly spokojenosti absolventů se studiem, jsem použila nástroj škálování, který přinesl výsledky určující míru spokojenosti. Dále jsem do dotazníku zahrnula uzavřené otázky až na otázku č. 8, u které mohli respondenti uvést odpovědi několik (Gavora 2010).

K vytvoření dotazníku jsem využila internet, konkrétně formuláře účtu Google, který tuto funkci nabízí. Pro internet jsem se rozhodla hlavně kvůli snadnému šíření a také pro relativně rychlou návratnost odpovědí. Jaká byla ale opravdová návratnost odpovědí, bohužel kvůli internetovému šíření a sdílení na sociálních sítích nemohu určit.

Pak už následovalo rozesílání dotazníku případným respondentům. Výběrový soubor byl tvořen ze zmíněných absolventů oboru Grafický design na středních odborných školách. Pro šíření dotazníku jsem využívala sociální sítě, kde jsem vyhledala skupiny, které se zabývají grafickým designem. Dále jsem použila kontakty na bývalé spolužáky a také na své bývalé učitele ze střední školy a poprosila je o další šíření. Myslím, že ve využití sociálních sítí se nakonec odrazila i věková hranice dotázaných, která nebyla příliš vysoká. Ale je

otázkou, jaký by byl průměrný věk poté, co bych využila jiné metody oslovení než pouze internet.

6.1.2. Dotazník „Uplatnitelnost absolventů oboru Grafický design v praxi.“

Dotazník na téma **Uplatnitelnost absolventů oboru Grafický design v praxi** měl za úkol zmapovat situaci oslovených studentů po absolvování střední školy. Věřím, že jeho výsledky by mohly sloužit jako orientace případným uchazečům o studium a pomohly by jim s rozhodováním se pro směr svého studia.

Výzkumné otázky:

- Jaká je spokojenost dotázaných s výukou tohoto oboru na českých středních školách?
- Jak hodnotí oslovení absolventi svou připravenost ke studiu na vysoké škole a při nástupu do zaměstnání anebo založení vlastní firmy v oboru?
- Kolik oslovených absolventů se rozhodlo studovat vysokou školu? Kolik z nich studuje anebo studovalo stejný obor? Kolik obor podobný a kolik zcela jiný?
- Kolik dotázaných nastoupilo do zaměstnání ve stejném oboru, v příbuzném oboru a kolik ve zcela jiném oboru?
- Kolik dotázaných si založilo po vystudování vlastní firmu v oboru či v oboru jiném?

Dotazníkové otázky:

1. Jste:

- a) muž
- b) žena

2. Věk:

3. Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a se zázemím školy? (myšleno technickým vybavením určeným k výuce)

- 1. Zcela spokojen, 2. Spokojen, 3. Ani spokojen ani nespokojen, 4. Spíše nespokojen, 5. Nespokojen

4. Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a s kvalitou výuky?

1. Zcela spokojen, 2. Spokojen, 3. Ani spokojen ani nespokojen, 4. Spíše nespokojen,
5. Nespokojen

5. Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a s kvalitou a odborností vyučujících?

1. Zcela spokojen, 2. Spokojen, 3. Ani spokojen ani nespokojen, 4. Spíše nespokojen,
5. Nespokojen

6. Byla Vámi získaná odbornost během studia dostačující pro další studium na VŠ, VOŠ?

- a) Ano
b) Ne
c) Nemohu posoudit, nepokračoval/a jsem v dalším studiu
Pokud ne, můžete uvést konkrétní příklad: ...

7. Byla Vámi získaná odbornost během studia dostačující pro nástup do zaměstnání, případně pro založení vlastní firmy?

- a) Ano
b) Ne
c) Nemohu posoudit, pokračoval/a jsem ve studiu na VŠ, VOŠ
Pokud ne, můžete uvést konkrétní příklad: ...

8. Po absolvování oboru Grafický design jsem:

- a) Pokračoval/a ve studiu na VOŠ/VŠ
b) Nastoupil/a do zaměstnání
c) Založil/a vlastní firmu v oboru
d) Založil/a vlastní firmu v podobném nebo zcela jiném oboru

9. Na VŠ, VOŠ jsem studoval/a:

- a) Stejný obor
b) Jiný, výtvarně zaměřený obor
c) Zcela jiný obor
d) Nestudoval/a jsem VOŠ, VŠ

10. Do zaměstnání jsem nastoupil/a:

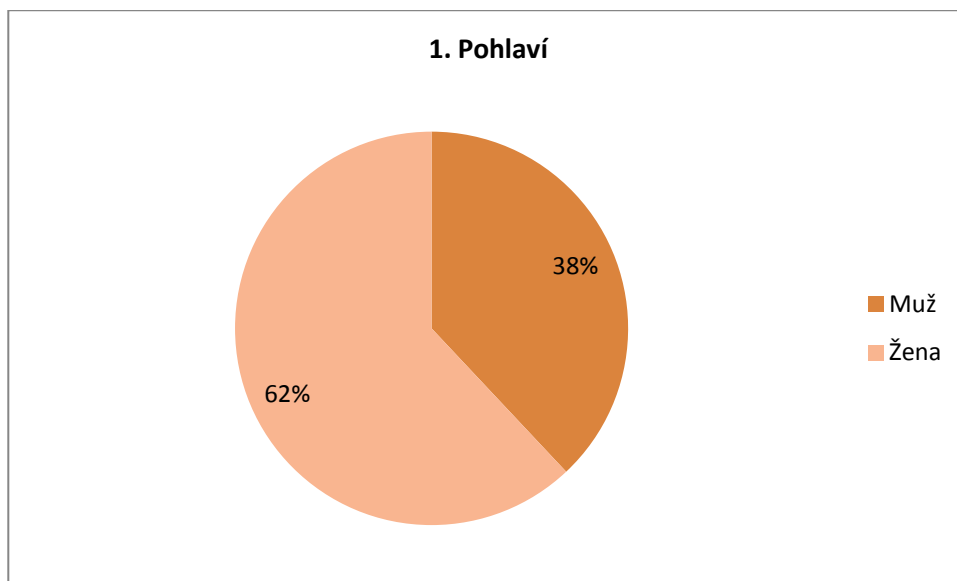
- a) Ve vystudované profesi
- b) V podobné, výtvarně zaměřené profesi
- c) Ve zcela jiné profesi

6.1.3. Výsledky výzkumu

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 102 respondentů. Dva vyplněné dotazníky jsem však musela z šetření vyloučit z důvodu, že dotazovaní uvedli věk nižší, než je možný pro absolventy střední školy. Konkrétně 16 a 17 let.

Otázka č. 1. Pohlaví.

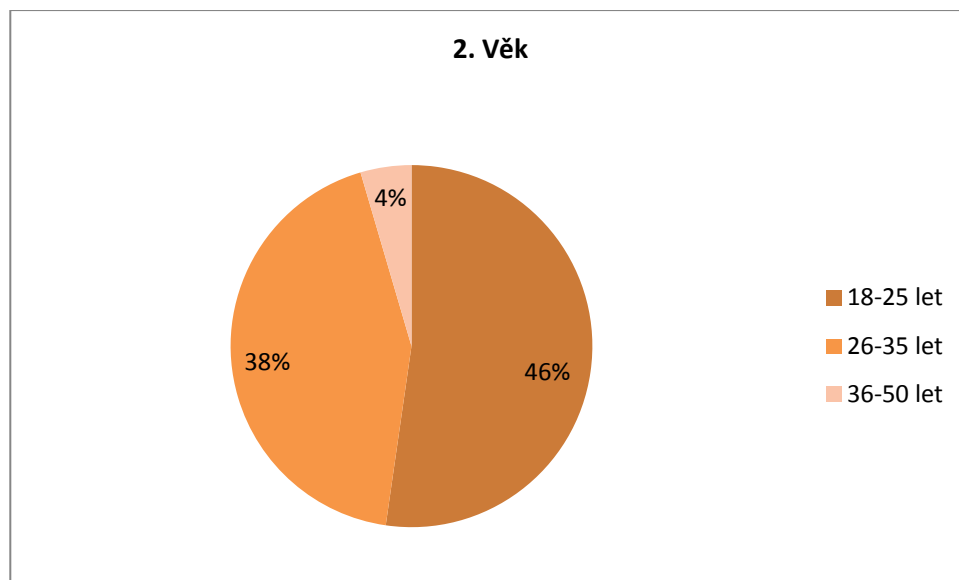
Dotazníkového šetření se účastnili muži i ženy. Celkem 38 % mužů a 62 % žen.

Graf 1: Dotazníková otázka č. 1

Otázka č. 2. Věk.

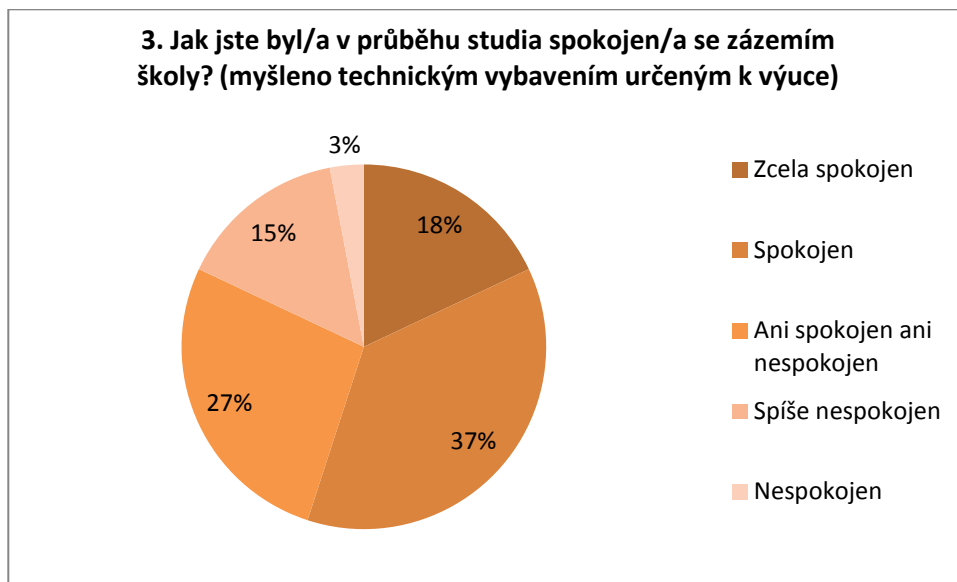
Téměř polovina respondentů byla ve věku 18 - 25 let (46 %). Ve věkové kategorii 26 - 35 let odpovědělo 38 % oslovených a v hranici 36 - 50 let, tedy pouhá 4 %.

Graf 2: Dotazníková otázka č. 2

**Otázka č. 3. Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a se zázemím školy?
(myšleno technickým vybavením určeným k výuce)**

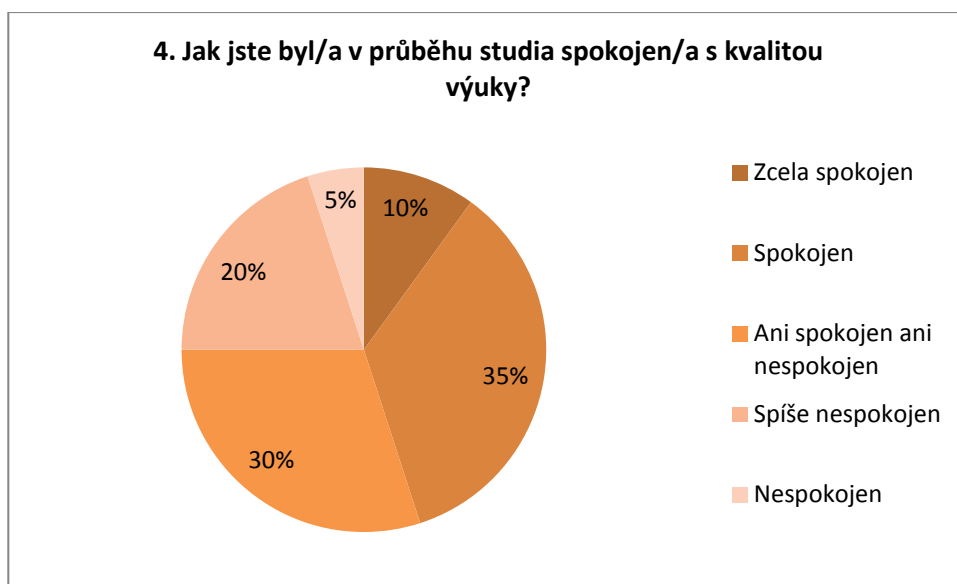
Se zázemím školy bylo zcela spokojeno 18 % dotázaných, 37 % bylo spokojeno, 27 % ani spokojeno ani nespokojeno, 15 % spíše nespokojeno a 3% nebylo spokojeno zcela.

Graf 3: Dotazníková otázka č. 3

Otázka č. 4. Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a s kvalitou výuky?

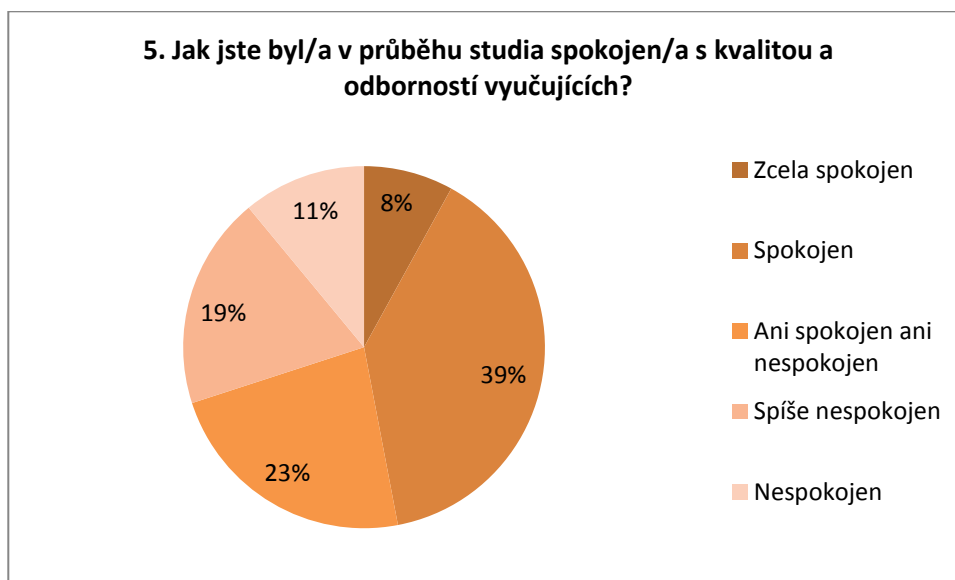
S kvalitou výuky bylo zcela spokojeno 10 % dotázaných, 34 % bylo spokojeno, 30% ani spokojeno ani nespokojeno, 20 % spíše nespokojeno a 5 % nebylo spokojeno zcela.

Graf 4: Dotazníková otázka č. 4

Otázka č. 5. Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a s kvalitou a odborností vyučujících?

S kvalitou a odborností vyučujících bylo zcela spokojeno 8 % dotázaných, 38 % bylo spokojeno, 23 % ani spokojeno ani nespokojeno, 19 % spíše nespokojeno a 8 % nebylo spokojeno zcela.

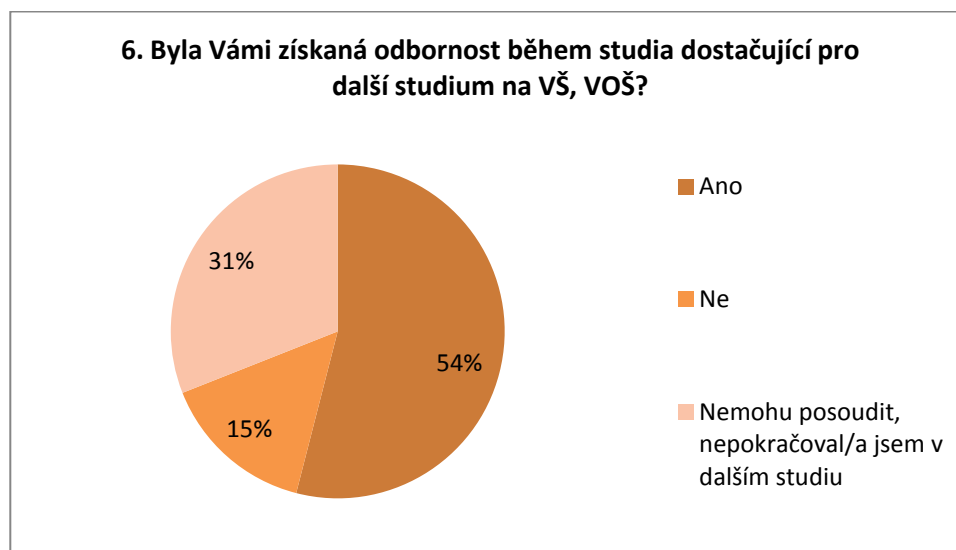

Graf 5: Dotazníková otázka č. 5

Otázka č. 6. Byla Vámi získaná odbornost během studia dostačující pro další studium na VŠ, VOŠ?

Pro 53 % dotázaných byla získaná odbornost během studia dostačující pro další studium na VOŠ nebo VŠ. 15 % uvedlo svou odbornost pro tento účel jako nedostačující. 31% oslovených uvedlo, že nepokračovalo v dalším studiu. Do grafu jsem však započítala i jejich odpověď, abych uvedla absolutní četnost odpovědí. Celkem tedy 78 % z těch, kteří pokračovali v terciárním studiu, považuje získanou odbornost pro další studium jako dostačující.

U této otázky měli navíc respondenti možnost uvést konkrétní příklady v případě, že uvedli nedostatečnou připravenost pro studium na VOŠ nebo VŠ. Nejčastějším důvodem bylo navazující studium odlišného oboru. Dále dotázaní uváděli jako problém nedostatek praktických cvičení, neobornost kantorů a v jednom případě dokonce neznalost nejčastěji používaných grafických programů stěžejních pro praxi v tomto oboru. Dále pak uváděli chybějící možnost profilovat se během studia skrze povinně volitelné předměty, ve kterých by si student mohl vybrat předměty potřebné pro další studium případně odlišného oboru.

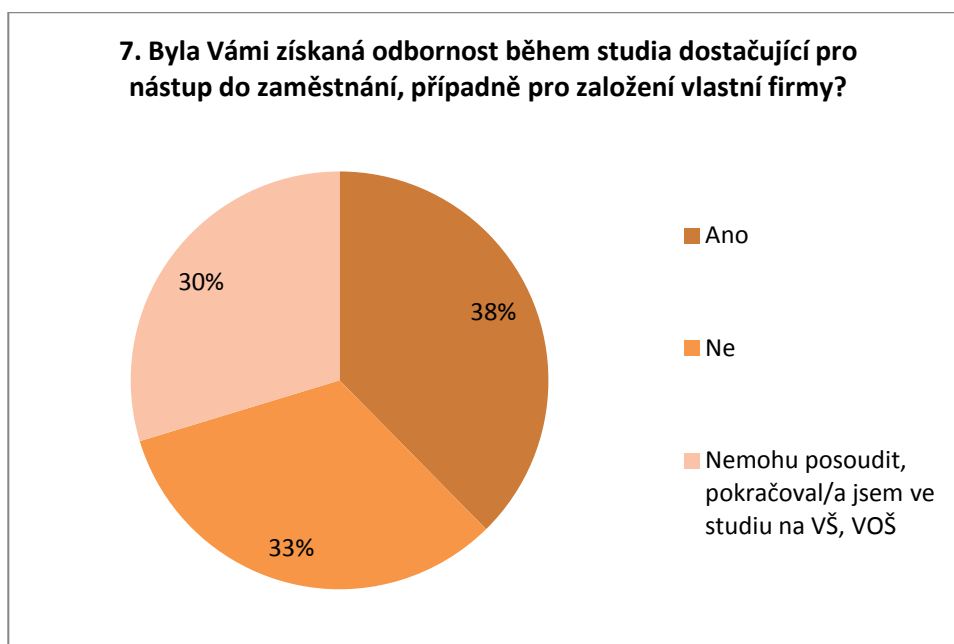

Graf 6: Dotazníková otázka č. 6

Otázka č. 7. Byla Vámi získaná odbornost během studia dostačující pro nástup do zaměstnání, případně pro založení vlastní firmy?

37 % z dotázaných uvedlo, že ano, 33 % uvedlo, že nikoliv. Stejně jako u předchozí otázky jsem však do grafu umístila i odpovědi těch, kteří nemohli odpovědět z důvodu pokračování v terciárním studiu. Tuto odpověď zvolilo 30 % dotázaných. Celkem tedy uvedlo 53 % respondentů, že jejich odbornost byla dostačující pro nástup do zaměstnání nebo založení vlastní firmy. Zbýlých 47 % uvedlo svou odbornost jako nedostačující.

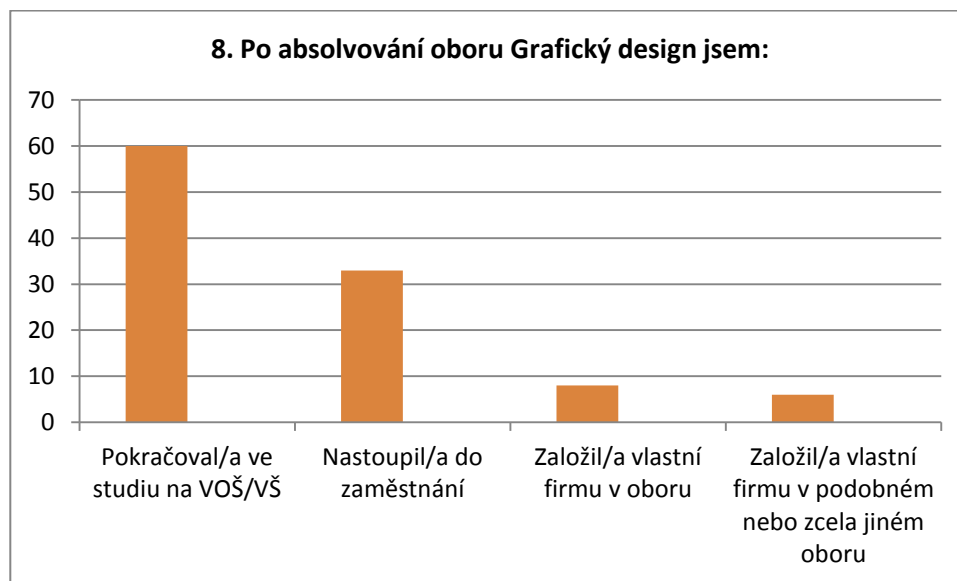
I u této otázky měli respondenti možnost uvést konkrétní příklady v případě, že jejich získaná odbornost byla pro nástup do zaměstnání či založení vlastní firmy nedostačující. Nejčastěji uváděli jako problém nedostatečnou nebo chybějící praxi. Dále pak hned v několika případech nedostatečnou znalost grafických programů, kterou zaměstnavatelé obzvláště vyžadují a kvůli které činilo absolventům problém najít zaměstnání. Jako další nedostatek uváděli i mizivé znalosti pedagogů z praxe, a tím i problém předat studentům reálné zkušenosti, na které by v zaměstnání mohli navázat.

Graf 7: Dotazníková otázka č. 7

Otázka č. 8. Po absolvování oboru Grafický design jsem:

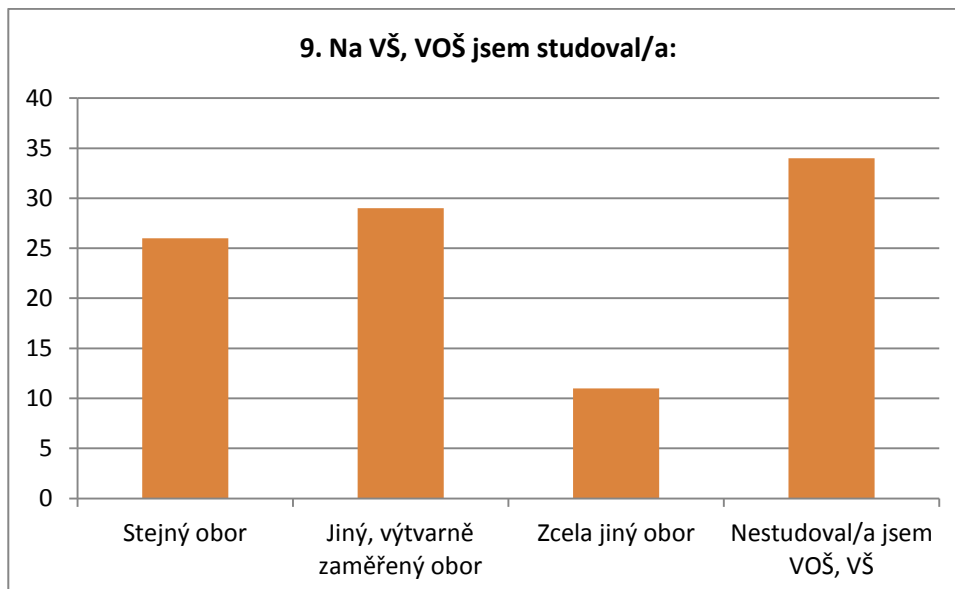
Otázka č. 8 umožňovala respondentům odpovědět na více než jen jednu otázku. Z toho důvodu jsem získala celkem 107 odpovědí. 60 respondentů po absolvování oboru pokračovalo v dalším studiu na VOŠ, VŠ. Dále 33 dotázaných nastoupilo do zaměstnání, 8 založilo vlastní firmu v oboru a 6 založilo vlastní firmu v podobném nebo zcela jiném oboru.

Graf 8: Dotazníková otázka č. 8

Otázka č. 9. Na VŠ, VOŠ jsem studoval/a:

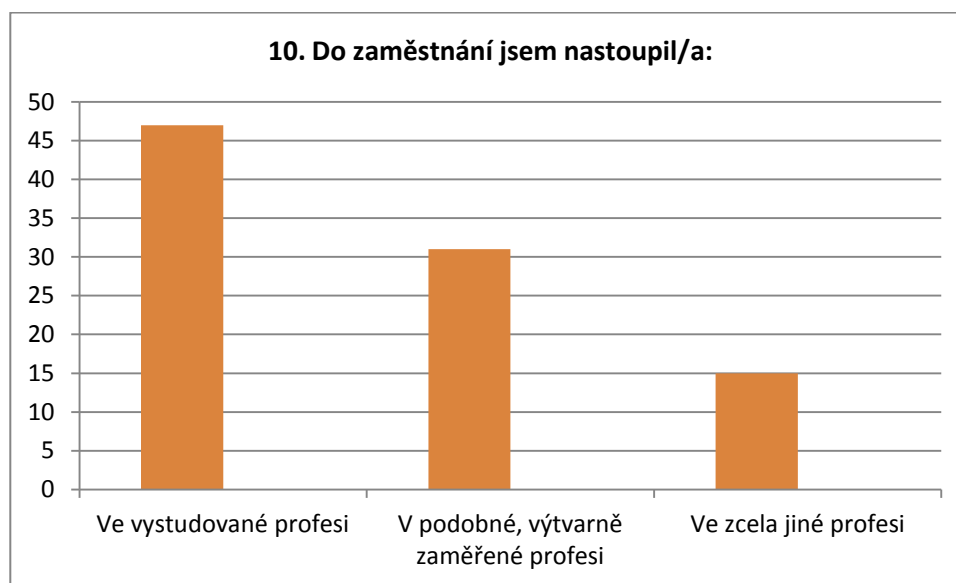
Na VOŠ nebo VŠ studovalo 26 dotázaných stejný obor, 29 jiný, výtvarně zaměřený obor, 11 zcela jiný obor a 34 jedinců uvedlo, že VOŠ, VŠ nestudovalo.

Graf 9: Dotazníková otázka č. 9

Otázka č. 10. Do zaměstnání jsem nastoupil/a:

Poslední otázku zodpovědělo pouze 89 z dotázaných. Toto nízké číslo připočítávám skutečnosti, že zbylých 11 jedinců zatím do zaměstnání nenastoupilo a zapoměla jsem s tímto faktem při tvorbě dotazníku počítat. Nicméně ze zbylých 89 jedinců celých 47 nastoupilo do zaměstnání ve vystudované profesi, 31 v podobné, výtvarně zaměřené profesi a 15 v jiné.

Graf 10: Dotazníková otázka č. 10

6.2. Diskuze

Z výsledků mého dotazníkového šetření je patrné, že podobně jako u výzkumu Ing. Trhlíkové z roku 2007, většina absolventů oboru je se svým studiem spokojena. Trhlíková uvádí, že z výzkumu vyplývá, že 90 % dotázaných hodnotilo úroveň svého vzdělání pozitivně. V mém šetření 78 % absolventů, kteří pokračovali v terciárním studiu, uvádí odbornost získanou na SOŠ jako dostačující pro další studium. V tomto případě mé šetření uvádí podobné hodnoty výsledku.

Z výsledků výzkumu Ing. Trhlíkové dále vyplývá, že po dokončení studia na SOŠ si našlo práci v oboru jen 36 % absolventů a v příbuzném oboru se uplatnilo dalších 25 %, celkem 61 %. V oblasti grafického designu se po absolvování školy pracovně uplatnilo 52 % oslovených, v jiném, výtvarně zaměřeném oboru 32 % a 15 % ve zcela jiném oboru. Z toho můžeme usoudit, že po absolvování oboru Grafický design celých 84 % respondentů nemělo problém si najít práci v oboru anebo alespoň v oboru příbuzném, což je o 23 % více, než

uvádí Trhlíková. Můžeme tedy říci, že stupeň pracovního uplatnění u dotázaných respondentů je mírně nad celostátním průměrem reprezentativního vzorku oborů.

Celkově další výsledky výzkumu hodnotí situaci tohoto oboru příznivě. Z odpovědí na otázku č. 3: *Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a se zázemím školy? (myšleno technickým vybavením určeným k výuce)* vyplývá, že se zázemím školy bylo spokojeno i zcela spokojeno celých 55 % dotázaných, naopak 18 % spokojeno nebylo. Na otázku č. 4: *Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a s kvalitou výuky?*, odpovědělo 44 % respondentů, že bylo spokojeno a zcela spokojeno a 25 % absolventů s kvalitou výuky spokojeno nebylo. U otázky č. 5: *Jak jste byl/a v průběhu studia spokojen/a s kvalitou a odborností vyučujících?*, uvedlo spokojenost, či úplnou spokojenost 46 % dotázaných, zatímco 17 % bylo s kvalitou výuky nespokojeno.

Horší výsledky jsem však zaznamenala u otázky č. 7: *Byla Vámi získaná odbornost během studia dostačující pro nástup do zaměstnání, případně pro založení vlastní firmy?*. Celkem 47 % z těch, kteří nepokračovali v dalším studiu uvedlo, že jejich odbornost nebyla dostačující pro nástup do zaměstnání nebo založení vlastní firmy, což je téměř polovina dotázaných.

Otázka č. 9. se týkala těch, kteří po absolvování školy pokračovali v terciárním studiu a zaměřovala se na studovaný obor. Celých 83 % dotázaných studovalo stejný nebo podobný obor. Jen 17 % se rozhodlo pro studium zcela jiného oboru. Z výsledků můžeme vyvodit fakt, že u dotazovaných po ukončení středoškolského studia zůstal nadále zájem pokračovat ve studiu stejného oboru anebo oboru jinak umělecky zaměřeném. Konkrétně studium Grafického designu si zvolilo 26 dotázaných. Tento výsledek by mohl naznačit další otázky týkající se důvodů pokračování ve studiu téhož oboru. Zdali o něj mají studenti zájem z důvodů rozšíření svých znalostí anebo nedostatečné připravenosti pro uplatnění se na trhu práce apod.

Když shrnu celkové výsledky svého šetření, jsem ráda, že jsem mohla přispět, i když s pouze takto malým výzkumným souborem, k představě o tom, jaká je situace absolventů tohoto oboru v oblasti dalšího studia a nástupu do zaměstnání.

Závěr

Cílem práce byla analýza středoškolského oboru Grafický design. Jsem ráda, že se mi v této závěrečné práci podařilo shrnout základní informace o oboru, který jsem sama vystudovala a který mě vždy zajímal. Měla jsem tak možnost udělat si o něm představu v širších souvislostech a nevyházet pouze z vlastních zkušeností.

Komparace jednotlivých ŠVP snad přinesla obecnou představu o tom, jaké předměty jsou obvykle ve studiu tohoto oboru zahrnuty a jaké mohou být v jednotlivých učebních osnovách rozdíly. Vypracovaný seznam škol nabízejících toto studium na území ČR možná usnadní někomu hledání informací o případném studiu.

Dalším cílem práce bylo zjištění, jakým směrem se po vystudování ubírají absolventi tohoto oboru. Díky dotazníkovému šetření jsem měla možnost do této problematiky nahlédnout. Jsem ráda, že jsem si mohla vyzkoušet sestavování dotazníku, sběr dat i zpracovávání výsledků šetření, se kterými jsem dosud neměla žádné zkušenosti. Samotné výsledky mého dotazníkového šetření by mohly sloužit jako základ, ze kterého by se mohlo vycházet při dalších podobných šetřeních. Zajímavé by samozřejmě bylo i použití longitudinální metody, kterou ve svém výzkumu uplatňovala Ing. Trhlíková. Případné výsledky opakovaného dotazování by tak přinesly cenné informace o tom, jak se absolventi uplatňují ve svých profesích v průběhu dalších let.

Seznam použité literatury:

- DOLEŽALOVÁ, G. *Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciárním sektoru*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2014.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Vyd. 2. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0
- KALHOUS, Z., & OBST, O. *Školní didaktika*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4
- KAŠPAROVÁ, J. et al. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. 1. vyd. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání. 2007. ISBN 978-80-85118-12-4
- Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 82-41-M/05 Grafický design. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2008. www.nuov.cz; www.rvp.cz.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2005. ISBN 978-80-262-0456-5
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6
- TRHLÍKOVÁ, J., *Přechod absolventů středních škol na trh práce - I. etapa*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2015.
- TRHLÍKOVÁ, J., ÚLOVCOVÁ, H., VOJTĚCH, J. *Přechod absolventů SOŠ do praxe a jejich uplatnění - SOŠ I. etapa*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2004.
- TRHLÍKOVÁ, J., ÚLOVCOVÁ, H., VOJTĚCH, J. *Přechod absolventů SOŠ do praxe a jejich uplatnění na trhu práce – II. etapa*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2007.
- WALTEROVÁ, E. *Kurikulum – proměny a trendy v mezinárodní perspektivě*. Vyd. 1. Brno: Zálesák, 1994. ISBN 80-210-0846-6

Seznam obrázků:

Obrázek 1: Mapa rozložení SOŠ v ČR nabízejících studium grafického designu. Zdroj: autor	26
--	----

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Stupně kurikula (Průcha 2005)	9
Tabulka 2: Otázky k tvorbě kurikula (Walterová 1994)	11
Tabulka 3: Seznam škol nabízející studium Grafický design v ČR. Zdroj: autor.....	25
Tabulka 4: Zastoupení škol v rámci krajů. Zdroj: autor.....	26
Tabulka 5: Škola A - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících	28
Tabulka 6: Škola B - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících	30
Tabulka 7: Škola C - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících	32
Tabulka 8: Škola D - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících	34
Tabulka 9: Škola E - Učební plán s časovými dotacemi k jednotlivým předmětům v jednotlivých ročnících	36

Seznam grafů:

Graf 1: Dotazníková otázka č. 1	40
Graf 2: Dotazníková otázka č. 2	41
Graf 3: Dotazníková otázka č. 3	42
Graf 4: Dotazníková otázka č. 4	43
Graf 5: Dotazníková otázka č. 5	44
Graf 6: Dotazníková otázka č. 6	45
Graf 7: Dotazníková otázka č. 7	46
Graf 8: Dotazníková otázka č. 8	47
Graf 9: Dotazníková otázka č. 9	48
Graf 10: Dotazníková otázka č. 10	49

